

STORTINGET

Innst. 372 L

(2022–2023)

Innstilling fra finanskomiteen
om Grunnrenteskatt på havbruk

	Side
1. Sammendrag	1
1.1 Innledning	1
1.2 Bakgrunn	2
1.3 Nærmere om forslaget	3
2. Komiteens merknader	4
2.1 Forslaget fra regjeringen	4
2.2 Begrunnelse for forslaget	9
2.3 Proses.....	9
2.4 Om næringen.....	10
2.5 Valg av modell	10
2.6 Skattesats	11
2.7 Virkeområde	12
2.8 Beregning av skattegrunnlag – inntekt.....	12
2.9 Beregning av skattegrunnlag – fradrag	12
2.10 Bunnfradrag	12
2.11 Forholdet til Grunnloven og EMK.....	13
2.12 Kommunesektorens andel av grunnrenten	14
2.13 Verdsettelse av konsesjoner i formuesskatten.....	15
2.14 Oppsummering	15
3. Forslag fra mindretall	16
4. Komiteens tilråding	16

STORTINGET

Innst. 372 L

(2022–2023)

Innstilling til Stortinget
fra finanskomiteen

Prop. 78 LS (2022–2023)

Innstilling fra finanskomiteen om Grunnrenteskatt på havbruk

Til Stortinget

1. Sammendrag

1.1 Innledning

I Hurdalsplattformen er regjeringen tydelig på at lokalsamfunn og fellesskapet bør få en rettferdig andel av verdiene som skapes ved å utnytte fellesskapets naturressurser. I tråd med dette foreslo regjeringen i statsbudsjettet for 2023 å øke grunnrenteskattesatsen på vannkraft, stramme inn de midlertidige petroleums-skattereglene og sende på høring forslag om nye grunnrenteskatter på havbruk og vindkraft på land.

Et forslag om en kontantstrømbasert grunnrenteskatt på oppdrett av laks, ørret og regnbueørret ble sendt på høring 28. september 2022 med frist for høringsinnspill 4. januar 2023. Formålet med en grunnrenteskatt er å trekke inn en del av den forventede ekstraordinære avkastningen i havbruksnæringen. Den effektive skattesatsen ble foreslått satt til 40 pst. Et bunnfradrag skal sørge for at det bare er selskapene med størst overskudd som betaler grunnrenteskatt. En sentral del av forslaget er at lokalsamfunn som stiller naturressurser til disposisjon, skal sikres en andel av grunnrenten. Departementet har mottatt om lag 420 innspill i høringsrunden.

Departementet har vurdert forslaget i lys av høringsinnspillene og foreslår blant annet at effektiv skat-

tesats settes til 35 pst. Bunnfradraget foreslås satt til 70 mill. kroner.

Prinsippet om at fellesskapet skal ha en andel av avkastningen ved å utnytte fellesskapets naturressurser, har tjent Norge godt. Uten dette ville vi i dag ikke hatt Statens pensjonsfond utland. Også kraftverksbeskatningen har bidratt til betydelige skatteinntekter til staten og kommunesektoren, ikke minst den siste tiden. Det har vært bred enighet om at en stor andel av grunnrenten fra petroleums- og kraftnæringen skal tilfalle fellesskapet.

Ekstraordinært høy avkastning (grunnrente) gir skatteevne, og skattlegging av grunnrente virker derfor omfordelende. En riktig utformet grunnrenteskatt vil virke nøytralt på investeringene. Dermed kan andre, vridende skatter reduseres. En riktig utformet grunnrenteskatt er kjennetegnet ved at staten tar en like stor del av alle inntekter som den dekker av alle kostnader, herunder investeringskostnader. Investeringer som er lønnsomme for samfunnet før grunnrenteskatt, vil da være lønnsomme for skattyter etter skatt. Tilsvarende vil investeringer som er ulønnsomme for samfunnet før grunnrenteskatt, være ulønnsomme for skattyter etter skatt.

For stedbundne grunnrentenæring er det mulig å ha et høyt skattenivå uten at investeringer flyttes ut av landet. Dette gjelder selv om det finnes alternative produksjonsmåter, og selv om selskapene møter internasjonal konkurranse fra aktører basert i andre land med andre rammebetingelser og skatteregimer. Med økt internasjonalisering må en større del av skattebyrden bæres av skattegrunnlag som er mindre mobile, som naturressurser. I likhet med petroleums- og vannkraftressursene er sjøressurser et skatteobjekt som ikke kan flyttes. I havbruket er det gunstige produksjonsforhold i

fjordene og den begrensede adgangen for virksomheten gjennom tillatelser som særlig gir opphav til meravkastning. Disse faktorene er stedbundne i Norge. Hvis en aktør flytter investeringer til utlandet eller på land for å drive virksomhet der i stedet, mister aktøren tilgangen til de stedbundne faktorene i Norge, og andre aktører kan komme inn og ta dem i bruk.

I september 2018 ble det satt ned et utvalg som fikk i oppdrag å vurdere ulike former for beskatning av grunnrenten i havbruksnæringen, herunder en nøytral grunnrenteskatt og en produksjonsavgift. Utvalget leverte 4. november 2019 sin rapport NOU 2019:18 Skattlegging av havbruksvirksomhet. Flertallet i Havbrukskatteutvalget anbefalte å innføre en overskuddsbasert grunnrenteskatt med periodiserte investeringsfradrag. Utvalget utredet også en kontantstrømbasert grunnrenteskatt og en modell med produksjonsavgift.

Havbruksskatteutvalgets vurderinger av omfanget av grunnrente i havbruksnæringen hadde støtte i flere analyser. Størrelsen på grunnrenten har variert over tid, men uavhengig av metode bekrefter analysene en betydelig grunnrente i næringen. Departementet har innhentet en oppdatert analyse som bekrefter at det er betydelig grunnrente i næringen, se rapporten «Ressursrenten i naturressursnæringene i Norge 1984–2021» fra Statistisk sentralbyrå.

Skatteutvalget støtter i NOU 2022:20 Et helhetlig skattesystem flertallet i Havbruksskatteutvalgets anbefaling om at det bør innføres en nøytral grunnrenteskatt på havbruk. Skatteutvalget viser til at en slik skatt bør kunne innføres relativt raskt ettersom den allerede er utredet av Havbruksskatteutvalget. Skatteutvalgets flertall, ti av elleve medlemmer, foreslår at grunnrenteskatten innføres med en sats på 40 pst., men uten bunnfradrag.

Høringsforslaget baserte seg på utredningen fra Havbruksskatteutvalget. Regjeringen foreslår å opprettholde hovedtrekkene i høringsforslaget med noen justeringer, blant annet at skattesatsen settes til 35 pst., og lempeligere overgangsordninger. Regjeringen mener det er godt begrunnet at en andel av grunnrenten i havbruket bør tilfalle fellesskapet gjennom en nøytral grunnrenteskatt. Forslaget balanserer viktige hensyn. Skatteforslaget er godt egnet for en næring med høyt, men varierende overskudd, ved at skatten automatisk tilpasses lønnsomheten i næringen. De mindre og mellomstore aktørene vil i tillegg skjermes gjennom forslag om et bunnfradrag. Regjeringen har videre lagt særlig vekt på at lokalsamfunn skal komme bedre ut. Regjeringen vil sikre kommunesektoren en gitt andel av grunnrenteinntektene, samtidig som det er ønskelig med stabilitet i kommunenes inntekter. Det legges opp til at bruttoprovenyet fra grunnrenteskatten fordeles likt mellom staten og kommunesektoren.

1.2 Bakgrunn

Norge har blant verdens beste klimatiske forhold for oppdrett av laks. Norske sjøområder har gode strømforhold og oksygenrikt vann med gunstige temperaturer. Fjordene gir samtidig tilstrekkelig skjerming for vær og vind. Produksjonen kan skje til lavere kostnader enn de fleste andre steder i verden. Tillatelser til å drive akvakultur utstedes av staten og gir en beskyttet og tidsubegrenset rett til næringsutøvelse.

Havbruksvirksomhet gir opphav til ekstraordinær avkastning. Slik ekstraordinær avkastning omtales gjerne som grunnrente, ressursrente, monopolrente eller reguleringsrente. I denne proposisjonen benyttes grunnrente som en samlebetegnelse på ekstraordinær avkastning fra ulike kilder. Grunnrente i havbruk oppstår delvis som følge av gunstige produksjonsforhold for havbruksvirksomhet og delvis som følge av miljøbegrunnede begrensninger på hvor mange tillatelser som kan gis.

Lønnsomheten i havbruksnæringen har blitt stadig bedre, og de siste årene har næringen hatt konsistent ekstraordinær avkastning. Avkastningen på kapitalen og driftsmarginer har i gjennomsnitt vært tre til fire ganger høyere enn i industrien de siste ti årene. Statistisk sentralbyrå (2022) har i rapporten «Ressursrenten i naturressursnæringene i Norge 1984–2021» påvist betydelig grunnrente i næringen over flere år.

Staten har i det alt vesentlige tildelt akvakulturtillatelser billig eller gratis. Tillatelsene gir tilgang til begrensede naturressurser som tilhører fellesskapet. Ifølge Havbruksskatteutvalget hadde tillatelsene en markedsverdi på rundt 200 mrd. kroner i 2019. Verdien er skapt både ved bruk av våre felles naturressurser og av en dyktig næring. Ressursene er benyttet på måter som har gitt stadig høyere verdi. Næringen har betalt i underkant av 7 mrd. kroner i nåverdi for tillatelser som var tildelt per 2019. Det innebærer at om lag 3 pst. av verdien av tillatelsene per 2019 har gått til fellesskapet. Siden 2019 har det blitt innbetalt om lag 10,9 mrd. kroner ved tildeling av ny kapasitet.

Oppdrettsnæringen har gått fra å være en «attåttnæring» til å bli en av Norges største og mest lønnsomme næringer, som leverer til et globalt marked. Samtidig har eierskapet blitt stadig mer konsentrert. Over halvparten av produksjonstillatelsene domineres av noen få eiermiljøer. Ifølge arbeidsnotat 05/19 «Eierskap i norsk oppdrettsnæring» fra Samfunns- og næringslivsforskning er over en tredel i utenlandsk eierskap. Tillatelsene til å utnytte fellesskapets ressurser har gitt opphav til noen av de største private formuene i Norge.

Havbruksskatteutvalgets flertall foreslo en overskuddsbasert grunnrenteskatt for å hente noe av den ekstraordinære avkastningen i næringen tilbake til fellesskapet. Regjeringen Solberg foreslo i stedet en pro-

duksjonsavgift som ikke avhenger av lønnsomheten i det enkelte selskap. Provenyet fra avgiften går i sin helhet til kommunesektoren og fordeles mellom kommuner og fylkeskommuner med havbruksaktivitet gjennom Havbruksfondet.

1.3 Nærmere om forslaget

Departementet foreslår at plikten til å svare grunnrenteskatt skal gjelde for innehavere av tillatelse til å drive kommersiell matfiskproduksjon i sjø. En velfungerende grunnrenteskatt er avhengig av at den treffer nok så presist avkastningen av den aktiviteten som genererer grunnrente. Aktivitet før og etter sjøfasen, slik som eksempelvis stam- og settefiskproduksjon, slakt og foredling, bør falle utenfor virkeområdet for en grunnrenteskatt. Verdiskaping fra aktiviteter i disse fasene vil således være gjenstand for normal selskapskatt.

Det foreslås at grunnrenteskatten utformes som en kontantstrømskatt, slik en også har i petroleums- og kraftverksbeskatningen. Det betyr at investeringer i sjøfasen kan trekkes fra umiddelbart. Den effektive skattesatsen foreslås satt til 35 pst. og den formelle skattesatsen til 44,9 pst. Kontantstrømskatten har samme egenskaper som et statlig passivt partnerskap i virksomheten, der staten tar en lik andel av alle fremtidige inntekter og kostnader.

Departementet foreslår at eventuell negativ grunnrenteinntekt fremføres med et rentetillegg og kommer til fradrag i fremtidig grunnrenteinntekt. Da beholder fradraget sin verdi. Utbetalingsordninger fordrer at skattemyndighetene har tilstrekkelig mulighet til forsvarlig kontroll av kostnadene, slik at det bare er skatteverdien av pådratte, relevante kostnader som utbetales. Videre ville en utbetalingsordning ikke være tilpasset løsningen der mindre aktører skjermes for grunnrenteskatt gjennom et stort bunnfradrag. Årlig utbetaling av skatteverdien av negativ grunnrente ville da fungert som en subsidie. Departementet vektlegger at fremføring med rente sikrer at nåverdien av fradragene er den samme som ved en utbetalingsordning. Det foreslås også utbetaling av skatteverdien av negativ grunnrenteinntekt dersom skattyters virksomhet opphører.

Grunnrenteskatten foreslås avgrenset til ordinære, kommersielle matfisktillatelser for produksjon av laks, ørret og regnbueørret.

I høringsnotatet foreslo regjeringen at inntekter fra laks fastsettes med utgangspunkt i normpriser basert på priser fra Nasdaq, i tråd med forslaget fra Havbruksskatteutvalget. Normpriser vil redusere muligheten for skattemotivert tilpasning mellom selskaper i interessefellesskap. I pressemelding 18. november 2022 ble det imidlertid varslet at regjeringen i stedet ville vurdere å opprette et uavhengig organ for å fastsette priser som

utgangspunkt for skatten. I pressemeldingen ble det uttalt:

«Prinsippet om at det er de reelle inntektene som skal ligge til grunn for grunnrenteskatten, ligger fast.»

Regjeringen følger nå opp dette.

Regjeringen foreslår at det gis hjemmel i loven til å basere brutto inntekt fra salg av laks, ørret og regnbueørret på skatteavregningspriser fastsatt av et uavhengig prisråd. Rådet får i oppgave å fastsette markedspriser for skatteformål, det vil si den prisen som kunne vært avtalt mellom uavhengige parter i et fritt marked. Målet er at skatteavregningsprisen skal svare til markedsverdien av fisken på merdkanten, uavhengig av hvor i verdikjeden omsetningen skjer.

Flere selskaper har i høringen uttrykt bekymring for at fakturerte priser for fisk solgt på langsiktige fastpris-kontrakter ikke vil legges til grunn ved beregning av den enkeltes grunnrenteskatt. Departementet vil foreslå at langsiktige fastpris-kontrakter skal kunne legges til grunn i fastsettingen av grunnrenteinntekt. Fastpris-kontraktene må være inngått mellom en uavhengig kjøper og skattyter eller et selskap i skattyters konsern og ha et visst volum og varighet. Også for slike kontrakter skal skatteavregningsprisen gjenspeile markedsverdien av fisken ved merdkanten.

De nærmere reglene om organiseringen av et prisråd og fastsettingen av skatteavregningspriser bør reguleres i forskrift etter å ha vært på høring.

For salg som prisrådet av ulike grunner ikke fastsetter skatteavregningspriser for, må selskapene selv sette markedsverdien ved merdkanten som skal legges til grunn i skattemeldingen. Det samme vil gjelde i 2023 og i perioden frem til prisrådet fastsetter skatteavregningsprisen.

Inntekter fra realisasjon av driftsmidler tilknyttet sjøfasen skal inngå i grunnrenteskattepliktig inntekt. Skattelovens generelle regler for overdragelse av virksomhet til skattemessig kontinuitet skal fortsatt gjelde innenfor havbruksvirksomhet. Samlet overdragelse av driftsmidler, inkludert matfisktillatelser, kan skje til skattemessig kontinuitet.

På fradragssiden legges selskapenes oppgitte kostnader knyttet til sjøfasen som utgangspunkt til grunn. Skatteetaten kontrollerer på vanlig måte de rapporterte beløpene i selskapenes egenfastsetting. Kostnader til drift og driftsmidler pådratt etter ikrafttredelse av grunnrenteskatten kommer til fradrag umiddelbart. Utgiftsføringen av investeringer begrenses til driftsmidler som kun benyttes i sjøfasen. Andre driftsmidler med delvis tilknytning som innsatsfaktorer til sjøfasen kan avskrives etter de alminnelige avskrivningsreglene. Departementet foreslår at det gis fradrag gjennom avskrivninger på gjenstående skattemessige verdier for investeringer som er gjennomført før ikrafttredelsestidspunkt-

tet 1. januar 2023, og som er knyttet til havbruksvirksomheten. Det gis som hovedregel ikke fradrag for tillatelser. For kapasitet solgt på auksjonene i 2018 og 2020, samt fastpristildelingen i 2020, gis det likevel et sja-blongfradrag på 40 pst. av faktisk innbetalt vederlag til staten som fordeles over fem år.

Departementet foreslår at det gis et bunnfradrag i grunnrenteskatten. Det bidrar til at bare selskapene med de største overskuddene betaler grunnrenteskatt. Departementet foreslår et bunnfradrag på 70 mill. kroner.

En fordel med en grunnrenteskatt er at den automatisk tilpasser seg overskuddet i næringen. Målet er ikke å trekke inn et bestemt beløp i proveny, men en andel av den årlige verdiskapingen. Grunnrenten i havbruksnæringen har variert mye over tid. I år med høye salgspriser og høy grunnrente vil også skatteprovenyet bli høyt. I år med lite grunnrente vil derimot skatteprovenyet bli lavt. Det er stor usikkerhet om provenyet, fordi det blant annet avhenger av utviklingen i priser og kostnader. Departementet vil komme tilbake til et provenyanslag for 2023 i budsjettet for 2024.

Kommunene vil få inntekter fra havbruksvirksomheten gjennom flere virkemidler. Vertskommuner og -fylker får inntekter fra produksjonsavgiften, som i budsjettet for 2023 ble økt fra om lag 500 til om lag 750 mill. kroner. Avgiften fordeles direkte til vertskommuner og -fylker gjennom Havbruksfondet.

Etter høringsrunden foreslår regjeringen at produksjonsavgiften økes ytterligere med om lag 450 mill. kroner, det vil si fra 56 til 90 øre per kg fra 1. juli 2023. Produksjonsavgiften kan ikke fradragsføres i alminnelig inntekt eller grunnrenteskatten. Den kan imidlertid trekkes fra krone for krone i fastsatt grunnrenteskatt og blir dermed normalt ingen ytterligere belastning for oppdrettere som betaler grunnrenteskatt. Produksjonsavgiften fungerer da som en omfordeling av grunnrenteskatteinntekter til havbrukskommuner og -fylkeskommuner. For oppdrettere som ikke betaler grunnrenteskatt, vil produksjonsavgiften fungere som en bruttoavgift og kan påvirke selskapenes produksjons- og investeringsbeslutninger.

Regjeringen vil sørge for at vertskommuner kommer bedre ut med innføring av grunnrenteskatt. Lokalsamfunnet får dermed en større og mer rettferdig del av verdiskapingen som skjer ved hjelp av naturressursene i disse lokalsamfunnene. Regjeringen foreslår derfor å gå bort fra høringsnotatets forslag om å innføre en naturressursskatt som utjevnes mellom kommuner. Det må ses i sammenheng med forslaget om å øke produksjonsavgiften ytterligere med om lag 450 mill. kroner. Samtidig settes kommunesektorens andel av inntektene fra salg av ny kapasitet opp fra 40 pst. til 55 pst. Sammenlignet med høringsnotatet gir det relativt mer inntekter direkte til vertskommunene og noe mindre skatt

for selskapene som ikke er i posisjon til å betale grunnrenteskatt. For å unngå for store forskjeller mellom vertskommuner og andre kommuner i regionen foreslår regjeringen at fylkeskommunenes andel i Havbruksfondet økes fra 12,5 pst. til 20 pst.

Regjeringen vil sikre kommunesektoren en gitt andel av grunnrenteinntektene, samtidig som det er ønskelig med stabile inntekter for kommunesektoren. Produksjonsavgiften vil gi stabile inntekter for kommuner og fylkeskommuner. I tillegg foreslår regjeringen å gi en ekstrabevilgning til kommunesektoren i år der grunnrenten er høy. Ekstrabevilgningen fordeles til kommunene etter kostnadsnøkkelen i rammetilskuddet og fordeles også til fylkeskommunene. Beregningen baseres på grunnrenten året før.

Inntektene fra produksjonsavgift i 2023 fordeles til kommunesektoren i 2024, som er samme år som inntektene fra grunnrenteskatten bokføres. I tillegg kommer ekstrabevilgningen til kommunesektoren i 2024.

Regjeringen foreslår også at det innføres en verdsettelsesrabatt i formuesskatten for akvakulturtillatelser. Dette forslaget behandles i sin helhet i kapittel 9 i proposisjonen.

Bakgrunn for grunnrenteskatt på havbruksnæringen (kapittel 2), gjeldende rett (3), høring (4), departementets vurderinger og forslag (5), kommunesektorens andel av grunnrenten (6), administrative og økonomiske konsekvenser (7), ikrafttredelse (8) og verdsettelse av akvakulturtillatelser i formuesskatten (9) er nærmere omtalt i proposisjonen.

2. Komiteens merknader

2.1 Forslaget fra regjeringen

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Lise Christoffersen, Frode Jacobsen, lederen Eigil Knutsen, Tellef Inge Mørland, Mona Nilsen og Gaute Børstad Skjervø, fra Høyre, Mahmoud Farahmand, Irene Heng Lauvsnes, Heidi Nordby Lunde og Helge Orten, fra Senterpartiet, Kjerstin Wøyen Funderud, Geir Pollestad og Per Martin Sandtrøen, fra Fremskrittspartiet, Hans Andreas Limi og Roy Steffensen, fra Sosialistisk Venstreparti, Kari Elisabeth Kaski, fra Rødt, Marie Sneve Martinussen, fra Venstre, Sveinung Rotevatn, fra Miljøpartiet De Grønne, Lan Marie Nguyen Berg, og fra Kristelig Folkeparti, Kjell Ingolf Ropstad, viser til at regjeringen har foreslått å innføre grunnrenteskatt på havbruk med virkning fra 1. januar 2023.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Høyre og Fremskrittspartiet, viser til at forslaget bygger på hovedtrekkene i det som gjelder for andre grunnrenteskatter i Norge.

Flertallet viser til at den foreslåtte skatten vil skattlegge verdiskapingen som skjer i sjøfasen av produksjon av laks, ørret og regnbueørret. Skatten er utformet som en kontantstrømskatt på 35 pst. og med et bunnfradrag på 70 mill. kroner. I tillegg foreslår regjeringen at produksjonsavgiften, som fordeles til kommunene og fylkeskommunene med oppdrett gjennom Havbruksfondet, økes til 90 øre per kilo. Kommunenes andel av inntekter ved salg av ny produksjonskapasitet skal økes fra 40 pst. til 55 pst. Regjeringen foreslår videre at det innføres en 50 pst. verdsettelsesrabatt i formuesskatten for akvakulturtillatelser.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet støtter forslaget til grunnrenteskatt på havbruk slik det fremgår av den fremlagte proposisjonen.

Disse medlemmer viser til at regjeringen gjorde betydelige endringer av forslaget etter høringen. Det fremlagte forslaget er et balansert forslag som både bidrar til videre vekst i næringen, sikrer fellesskapets del av grunnrenten og styrker økonomien til kommuner og fylkeskommuner med oppdrett.

Disse medlemmer var under behandlingen i komiteen villige til å redusere skattebyrden for næringen ytterligere, i forhold til proposisjonen, for å få til et bredest mulig flertall. Disse medlemmer konstaterer at det ikke var mulig å danne et flertall for en redusert skattebyrde.

Disse medlemmer viser til at det over tid har vært en konsentrasjon av eierskapet i oppdrettsnæringen. De fem største selskapene har i dag 60 pst. av produksjonen. Et annet utviklingstrekk er et betydelig utenlandsk eierskap. I dag er rundt halvparten av eierskapet til de fem største selskapene på utenlandske hender. Disse medlemmer er opptatt av å sikre mangfoldet av bedrifter innen havbruk. Bunnfradraget og økt rabatt ved verdsettelse av oppdrettstillatelser i formuesskatten er tiltak for å styrke mangfoldet i oppdrettsnæringen.

Disse medlemmer viser til at formålet med skatten er å hente inn en andel av grunnrenten. Skatten er ikke knyttet til et gitt proveny. Det er et poeng at skatten skal være overskuddsbasert. Det vil si at skatten blir høy ved høyt overskudd og lav ved lavt overskudd. Det innføres et bunnfradrag som gjør at overskudd opp til 70 mill. kroner ikke skattlegges.

Disse medlemmer viser til at det i debatten er blitt pekt på andre modeller for skattlegging, blant annet en færøysk modell og en modell med økt selskapskatt for havbruksnæringen. Begge disse modellene er

beheftet med grunnleggende svakheter og vil etter disse medlemmers syn være langt mer skadelige enn en kontantstrømbasert grunnrenteskatt. Det er også under behandlingen blitt pekt på ønsket om å utrede andre modeller uten at det har vært mulig for disse medlemmer å identifisere hva slags type modeller det kan være snakk om.

Disse medlemmer er opptatt av å sikre kommuner og fylkeskommuner med havbruk en andel av verdiskapingen. Det legges opp til at dette gjøres gjennom en produksjonsavgift på 90 øre per kilo, og at vertskommunene og -fylkene får 55 pst. av inntektene ved salg av ny kapasitet.

Disse medlemmer viser til at det er et klart flertall på Stortinget for innføring av en grunnrenteskatt på havbruk. Det er viktig for næringen raskt å få klarhet i fremtidens rammevilkår. Disse medlemmer mener det fremlagte skatteforslaget er godt balansert og vil stå seg over tid.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Fremskrittspartiet og Miljøpartiet De Grønne fremmer følgende forslag:

«Prop. 78 LS (2022–2023) Grunnrenteskatt på havbruk sendes tilbake til regjeringen.»

Komiteens medlemmer fra Høyre viser til at havbruksnæringen har vokst til å bli en stor og viktig næring for Norge, som bidrar til aktivitet, arbeidsplasser og verdiskaping langs hele kysten. Næringen består av mange store og små selskaper som er engasjert i alle deler av verdikjeden, fra smolt, matfiskproduksjon, videreføring, markedsføring og salg til en internasjonalt ledende leverandørindustri. Disse medlemmer er opptatt av å legge til rette for et skattesystem som bidrar til vekst og nye lønnsomme arbeidsplasser, og som stimulerer til innovasjon og utvikling. Det samlede skattetrykket må være moderat og bidra til at norsk havbruksnæring har et skattesystem som er internasjonalt konkurransedyktig.

Disse medlemmer viser til at det har vært bred enighet om grunnprinsippene i skattesystemet siden skattereformen i 1992. Det har også lagt grunnlaget for brede forlik ved større endringer i skattesystemet. Regjeringen har gått bort fra prinsippet om brede og helhetlige forlik ved å foreslå en grunnrenteskatt for havbruksnæringen rett i forkant av at Skatteutvalget skulle legge frem sine anbefalinger, og med virkning fra 1. januar 2023, før Stortinget har behandlet forslaget. Større endringer i skattesystemet og innføring av nye skatter bør gjøres basert på en helhetlig gjennomgang av skattesystemet, slik at skatteendringer kan sees i sammenheng. Disse medlemmer viser til at flere aktører i næringslivet påpeker at regjeringens fremgangsmåte har bidratt til økt politisk risiko og usikkerhet, ikke bare i havbruksnæringen, men for investeringer i norsk næringsliv generelt.

Konsekvensene forsterkes av at regjeringens forslag om grunnrenteskatt på havbruk kommer i tillegg til betydelige økninger i formuesskatt og utbytteskatt og innføring av en ekstra arbeidsgiveravgift.

Disse medlemmer viser til at regjeringen hverken har foreslått en nøytral skatt eller lagt til rette for en god prosess som kunne gitt grunnlag for et bredt forlik. En bred enighet kunne fortsatt vært mulig dersom regjeringens partiene hadde valgt en mer pragmatisk tilnærming og hadde vært villige til å gjøre betydelige endringer i skattenivå og innretning. Disse medlemmer mener regjeringens partiene burde ha vist vilje til å utsette ikrafttredelsen av skatten for å gi tilstrekkelig tid til en bred og grundig prosess i Stortinget. Regjeringen ville da hatt mulighet til å levere supplerende utredninger av modeller som er skissert i høringen. Disse medlemmer mener dette kunne gitt grunnlag for en bedre løsning enn den regjeringen har kommet frem til nå.

Disse medlemmer vil i fremtiden gjøre endringer i havbruksbeskatningen og da gjennomføre prosessen på en forutsigbar og ryddig måte, slik disse medlemmer har etterlyst. Endringer i havbruksbeskatningen bør vurderes i sammenheng med resten av skattesystemet. Det vises også her til Sjømat Norges høringsuttalelse av 2. januar 2023 s. 52, som peker på følgende:

«Det å behandle bare en del av skattesystemet i en separat prosess utenfor helheten virker både tilfeldig og destabiliserende, og vil i seg selv ytterligere øke risikopremien på investeringer i norsk oppdrett.»

Disse medlemmer vil legge til grunn gode faglige utredninger og innspill fra lokalsamfunn, næringsliv og academia. Næringen har uttalt at den kan bidra med noe mer skatt enn under forrige stortingsperiode. Disse medlemmer legger dette til grunn. Målet bør være å etablere et konkurransedyktig og stabilt skattesystem for havbruksnæringen som skal gi forutsigbarhet, sikre næringen kapital til bærekraftig vekst, utvikling og innovasjon samt sikre Norges posisjon som verdensledende havbruksnasjon.

Disse medlemmer fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med forslag til endringer i havbrukskatten som kan gi et mer moderat, konkurransedyktig og bærekraftig skattenivå, og som legger til rette for bærekraftig vekst, utvikling og innovasjon. Inntektsgradert produktionsavgift og økt ordinær selskapskatt må i denne sammenheng utredes nærmere og vurderes som alternativ til den modellen som regjeringen har lagt til grunn.»

Disse medlemmer påpeker at SSB-rapporten det vises til om grunnrente, legger til grunn et avkastningskrav på fire prosent, som ikke nødvendigvis er riktig for havbruksnæringen. Etter at rapporten ble lagt frem, er ren-

tenivået blitt betydelig høyere. Høyere avkastning kan også reflektere andre forhold enn grunnrente, som risiko og at det er gjort betydelige investeringer i å bygge opp merkevareverdier og et eksportmarked.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet mener hele prosessen rundt innføringen av grunnrenteskatt på havbruk har vært særdeles rotete og medført at investeringer for nær 40 mrd. kroner er utsatt eller kansellert fra bransjens side. Dette går særdeles hardt ut over distriktskommuner langs kysten og får også negative ringvirkninger for andre næringer i distriktene. Disse medlemmer frykter at dette går ut over vekst, utvikling og arbeidsplasser i årene som kommer. Disse medlemmer peker videre på at skattebyrden for næringen nå er veldig høy, med økt formuesskatt, økt utbytteskatt og økt arbeidsgiveravgift. Næringen konkurrerer med aktører i land med lavere kostnader enn Norge på en rekke områder, og da mener disse medlemmer det er et skritt i feil retning å pålegge næringen en grunnrenteskatt som i tillegg til ytterligere økte kostnader samtidig bremser utvikling og investeringer.

Disse medlemmer viser til at regjeringen i proposisjonen foreslår å innføre grunnrenteskatten med tilbakevirkende kraft. Lovavdelingens uttalelse omfatter forbehold og slår derved ikke entydig fast at innføringen fra 1. januar 2023 ikke bryter med tilbakevirkningsforbudet i Grunnloven § 97. Disse medlemmer viser til representantforslag fra representanter fra Fremskrittspartiet, Dokument 8:24 S (2022–2023), jf. Innst. 90 S (2022–2023), «om innhentning av Høyesteretts vurdering av om forslag til økt sats i grunnrenteskatten for vannkraft fra januar 2022, samt innføring av høyprisbidrag fra september 2022, er i strid med Grunnloven § 97 om at ingen lov må gis tilbakevirkende kraft». Disse medlemmer konstaterer at regjeringen igjen fremmer forslag om tilbakevirkning for grunnrenteskatt uten at det entydig er fastslått at tilbakevirkningen ikke er i strid med Grunnloven § 97. Disse medlemmer påpeker at vesentlige endringer i rammebetingelser, slik innføringen av grunnrenteskatt på havbruk representerer, ikke er egnet til å styrke Norges posisjon som et land å investere i. Gjentatt innføring av vesentlige skatteskjerpelser med tilbakevirkende kraft sender et svært uheldig signal til både norske og utenlandske investorer om at det under dagens regjering og flertallskonstellasjon i Stortinget er forbundet med politisk risiko å investere i Norge.

Disse medlemmer viser til at hele 80 pst. av høringssvarene var svært negative til innføring av grunnrenteskatt. Disse medlemmer merker seg at kommunene som har mest havbruksaktivitet, er negative til regjeringens politiske linje, og tilskriver dette at viktigheten av næringens lokale forankring og investerings-

muligheter ses tydeligst her. I tillegg til forslag om grunnrenteskatt på havbruksnæringen har det regjeringsoppnevnte «Utvalg om perspektiver for fremtidens skatte- og avgiftssystem (Skatteutvalget)», også kalt Torvik-utvalget, foreslått grunnrente på fiskeri. Disse medlemmer påpeker at de skattemessige utsiktene vil ramme kysten hardt. Mange samfunn langs kysten opplever vekst og utvikling med lokalt næringsliv som drivkraft. En slik skattlegging som foreslås fra ulike hold, er med på å skape usikkerhet og kan gjøre enda flere distriktskommuner avhengige av offentlige overføringer og arbeidsplasser. Disse medlemmer mener det er langt bedre at distriktene lever av egne naturressurser fremfor avhengighet av «almisser» fra regjeringen.

Disse medlemmer viser til at en grunnrente i havbruksnæringen i dag tas ut i form av verdiskaping, arbeidsplasser, sysselsetting, bosetting i kystsamfunnene og produksjonsavgift fra næringen. Havbruksnæringen har betalt markedspris for sine konsesjoner, betalt for vekst og alle innsatsfaktorer slik som laksesmolt, før, produksjonsutstyr, produksjon, markedsføring og salg. Det vil derfor ikke være grunnlag for en grunnrentebeskatning ut over dette, og den betydelige oppbygde lokale leverandørindustrien blir i stor grad skadelidende ved innføring av regjeringens forslag til grunnrenteskatt. Disse medlemmer finner grunn til å peke på at til tross for et enormt potensial for å kunne produsere mye mer sunn og bærekraftig sjømat til markedet, var det ikke produksjonsvekst i 2022. Økningen i eksportverdi skyldes høyere priser og lavere kronekurs. Det inngås heller ikke nye kontrakter når det gjelder bearbejdede produkter fra Norge, og landet er i ferd med å igjen bli en råvareleverandør til andre land som følge av regjeringens politikk.

Disse medlemmer advarer om at et ekstraordinært høyt samlet skattetrykk på den norske havbruksnæringen over tid vil flytte investeringer, kompetanse, teknologiutvikling og fremtidig vekst til andre havbruksnasjoner med langt lavere skattenivå. Regjeringen er tydelig på at hovedbegrunnelsen for innføring av grunnrenteskatt på havbruk er å hente inntekter til staten. Dette kan imidlertid gjøres på betydelig mindre distriktsfiendtlige måter. Et eksempel på dette er den færøyske modellen med dynamisk produksjonsavgift. Denne modellen fungerer godt og burde etter disse medlemmers syn vært utredet, slik LO, NHO og et stort antall av høringsinstansene har bedt om. En trinnvis bedriftsbeskatning bør også utredes som et alternativ.

Disse medlemmer har registrert at næringen selv gir uttrykk for at den er villig til å betale mer, men med en annen modell. Dette illustrerer at med en bedre prosess, hvor flere hensyn ble vurdert og søkt ivaretatt, kunne skattemodellen for bransjen både oppfylt grunn-

renteskattens intensjon, samlet mer støtte i berørte lokalsamfunn og slik stått seg bedre over tid.

Disse medlemmer fremmer derfor følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med en vurdering av alternative modeller og anbefalinger til beskatningsregimet for havbruk. Det forutsettes at næringen involveres.»

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti og Rødt støtter innføringen av en overskuddsbasert grunnrenteskatt på havbruk med virkning fra 1. januar 2023. Grunnrente på stedbundet næringsvirksomhet tilhører i prinsippet fellesskapet.

Disse medlemmer viser til at i regjeringens opprinnelige forslag i høringsnotatet ville i overkant av halvparten av grunnrenten tilfalt fellesskapet (jf. spørsmål 3 fra Sosialistisk Venstreparti), men at forslaget i proposisjonen innebærer at andelen er redusert til 45 pst. Endringene vil medføre at provenyet reduseres med om lag 0,7 mrd. kroner om man legger til grunn det oppdaterte beregningsgrunnlaget i proposisjonen. Disse medlemmer mener det er urimelig at havbrukselskapene skal sitte igjen med over halvparten av grunnrenten selv.

Disse medlemmer ønsker en grunnrenteskatt som i størst mulig grad er nøytral, og som ikke gir insentiver til skattemotiverte tilpasninger i selskapsstruktur e.l. Samtidig er det viktig å stimulere mest mulig til en bærekraftig oppdrettsnæring.

Komiteens medlemmer fra Venstre og Kristelig Folkeparti stiller seg positive til å innføre en grunnrenteskatt på havbruk, men mener samtidig at grunnrenteskatten på havbruk må sees i sammenheng med det totale skattetrykket for næringslivet og oppdrettsnæringen spesielt. Disse medlemmer mener det samlede skattetrykket for næringen vil være for høyt med regjeringens foreslåtte modell.

Disse medlemmer mener det mest fornuftige ville være å utsette innføringen av grunnrenteskatten til 2024, som regjeringen 11. mai 2023 varslet at de gjør med grunnrenteskatten på vindkraft. Disse medlemmer viser til at produksjonsavgiften kunne blitt økt i 2023 for å ta inn tilsvarende inntekter som regjeringen la til grunn i sine provenyberegninger, og unngått å innføre skatt med tilbakevirkende kraft og stor usikkerhet om provenyet.

Disse medlemmer mener det for forutsigbarheten i næringen vil være ønskelig med et bredt politisk forlik om både skattemodell og skattesats. Disse medlemmer viser til at videreutvikling av oppdrettsnæringen krever nye investeringer, og at usikkerheten ved mulig skiftende skatteregimer kan føre til at investeringer blir satt på vent.

Disse medlemmer mener også prosessen med innføring av grunnrenteskatt på oppdrett burde blitt sett i sammenheng med utvikling av nye miljøstandarder for næringen og lagt til rette for investeringer i bærekraftig vekst. Disse medlemmer ser frem til Havbruksutvalget rapport, som med sitt utvidete mandat også skal vurdere ulike tiltak for å fremme teknologiutvikling som gir mer bærekraftig vekst og virkemidler innenfor rammene av trafikklssystemet.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti viser til følgende forslag som Sosialistisk Venstreparti fremmet i behandlingen av Dokument 8:216 S (2022–2023), Representantforslag om et bærekraftig og langsiktig havbruk, jf. Innst. 368 S 8 (2022–2023) og mener disse forslagene bør sees i sammenheng med skatteendringene:

«Stortinget ber regjeringen legge om trafikklssystemet i havbruk slik at prisen på tillatelser senkes for de aktørene som leverer på krav om null lus, null rømming, null eggutslipp og null ressurser på avveie for å kunne få tillatelse til ny eller økt produksjon.»

‘Stortinget ber regjeringen justere trafikklssystemet i havbruk, slik at rødt lys i et område gir krav om umiddelbar nedskalering av produksjon, uten unntak.’

‘Stortinget ber regjeringen uten unntak fryse produksjonen i områder som får gult lys i henhold til trafikklssystemet for havbruk, til nye miljøkrav innfris og nye konsekvensutredninger er på plass.’

‘Stortinget ber regjeringen føre strengere kontroll med oppfyllelse av tillatelser til akvakultur med matfisk i sjø, slik at tillatelser til akvakultur med matfisk i sjø kan trekkes tilbake dersom miljøkravene i trafikklssystemet for havbruk brytes.’

‘Stortinget ber regjeringen stille krav om at alle nye tillatelser fra nå kun tildeles forurensningsfrie oppdrettsanlegg, som lukkede anlegg.’

‘Stortinget ber regjeringen stille krav om at alle nye tillatelser skal gå til oppdrettsanlegg som nyttiggjør seg slammet fra anlegget.’

‘Stortinget ber regjeringen innføre krav til eksisterende oppdrettsanlegg om bærekraftig oppsamling av slam for bruk til biogass og fosforgjødsel.’

‘Stortinget ber regjeringen innen 2024 utforme en plan for hvordan alt slam fra oppdrettsanlegg skal samles opp og i en så stor grad som mulig nyttiggjøres, og komme tilbake til Stortinget på egnet måte.’

‘Stortinget ber regjeringen avvikle oppdrettsaktivitet i nasjonale laksefjorder, hvor aktører som må flytte, får forrang på nye lokaliteter utenfor laksefjordene.’

‘Stortinget ber regjeringen gjøre nødvendige forskriftsendringer for å gjennomføre en overgang fra maksimalt tillatt biomasse (MTB) til maksimalt tillatt

utsett (MTU) for tillatelser til akvakultur med matfisk i sjø.’

‘Stortinget ber regjeringen sikre at det gjennomføres naturtypekartlegging og kartlegging av rødlistearter ved alle nye akvakulturlokaliteter.’

‘Stortinget ber regjeringen legge fram tiltak for Stortinget for å øke produksjonen av nye bærekraftige forråvarer som ikke har en negativ effekt på miljøet til fiskeoppdrett i Norge, herunder blant annet ved bruk av Bionova.’

‘Stortinget ber regjeringen heretter kun gi tidsbegrensede konsesjoner for all form for havbruk, med en ramme på maksimalt 20 år.’

‘Stortinget ber regjeringen stanse nye tillatelser til torskeoppdrett og fryse all produksjon inntil konsekvenser for kysttorsk er nøye utredet.’

‘Stortinget ber regjeringen forby bruken av villfangst rensfisk innen 2025.’»

Komiteens medlem fra Miljøpartiet De Grønne støtter regjeringens forslag om å ilegge en grunnrenteskatt for laksenæringen. Statistisk sentralbyrå har vist at grunnrenten i laksenæringen har steget kraftig siden 2012. En grunnrenteskatt på havbruk vil bidra til at en større del av næringens superprofitt fra utnyttelsen av norske naturressurser kommer fellesskapet til gode.

Dette medlem viser til at næringen lenge har slitt med store miljøutfordringer. Lakselus, rømming og utslipp fra anleggene er miljø- og dyrevelferdsproblem som enda ikke har blitt løst til tross for stort fokus gjennom mange år.

Dette medlem er av den oppfatning at en større skatteomlegging for næringen må sees i sammenheng med de store miljøproblemene næringen sliter med. En miljøavgift bør utformes og foreslås i sammenheng med innføring av grunnrenteskatten. Det er viktig at en miljøavgift og en grunnrenteskatt innføres samtidig, slik at de kan bli sett i sammenheng, og at næringen ikke må forholde seg til gjentatte endringer i skatteregimet.

Dette medlem er av den oppfatning at regjeringens produksjonsavgift bør erstattes med en miljøavgift. Avgiften må utformes for faktisk å treffe de miljøproblemene næringen sliter med. Produsenter som investerer og gjennomfører tiltak for å redusere problemene, forutsettes å få en lavere miljøavgift enn produsenter som ikke tar tak i problemene med lus, rømming og utslipp fra anleggene. Løses problemene ved et anlegg, så ilegges det heller ikke en miljøavgift.

Dette medlem viser til at dagens produksjonsavgift ikke er foreslått utformet som en miljøavgift. Den ilegges uavhengig av miljøtilstanden i anleggene, og den trekkes fra krone for krone på grunnrenteskatten. Skulle produksjonsavgiften reduseres, øker derfor samtidig

grunnrenteskatten. Det vil derfor ikke være insentiv til å investere i miljøvennlige teknologier med regjeringens forslag til produksjonsavgift og grunnrenteskatt.

Dette medlem foreslår derfor at Stortinget ikke vedtar regjeringens forslag til produksjonsavgift og grunnrenteskatt, men isteden ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med forslag til en ny skattemodell for næringen hvor innføring av en grunnrenteskatt for havbruk kombineres med innføring av en miljøavgift.

Miljøavgiften forutsettes utformet slik at avgiften avtar med avtakende miljøproblem knyttet til anleggene. Inntektene fra miljøavgiften forutsettes betalt til staten, da hensikten med avgiften er at inntektene fra den skal forsvinne etter hvert som næringen løser sine miljøutfordringer. Den er derfor ikke egnet til å kompensere vertskommunene for å legge til rette for lakseoppdrett. Isteden bør en større del av inntektene fra grunnrenteskatten allokere til vertskommuner, fylkeskommuner og kommunesektoren generelt.

Dette medlem fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med et forslag til en skattereform for oppdrettsnæringen som ivaretar hensynet til å hente ut en større andel av næringens superprofitt samtidig som det innføres en miljøavgift for å løse næringens miljøproblem.»

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om en miljøavgift til erstatning for nåværende avgift på produksjon av fisk. Miljøavgiften forutsettes å avta ved avtakende miljøutfordringer i et gitt anlegg.»

«Stortinget ber regjeringen vurdere en endret innretning på allokering av inntektene fra grunnrenteskatten mellom stat og kommuner dersom en miljøavgift innføres samtidig med innføring av en grunnrenteskatt for havbruk.»

2.2 Begrunnelse for forslaget

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Høyre og Fremskrittspartiet, viser til at det er bred enighet om at laksenæringen må bidra mer til fellesskap og lokalsamfunn enn det som har vært tilfellet hittil. Det vises til at også næringen selv, etter at skatteforslaget ble lagt frem, har akseptert at fellesskapets andel av verdiskapingen økes.

Flertallet viser videre til at oppdrettsnæringen bruker fellesskapets naturressurser til produksjon av laks og ørret. Videre er det en forutsetning for produksjonen at man enten har fått tildelt eller kjøpt rettigheter til å produsere i form av en akvakulturtillatelse. Det er knappheten på areal i fjordene og adgangsbegrensningen som er opphav til meravkastningen som skattlegges.

Flertallet viser til den begrunnelsen som ble gitt av fiskeriminister Per Sandberg i brev til Stortinget den 30. april 2018, da prosessen med å utarbeide en grunnrenteskatt ble startet. Flertallet viser til at diskusjonen på dette tidspunktet gikk om valget mellom en lønnsomhetsuavhengig avgift eller en overskuddsbasert grunnrenteskatt:

«Jeg mener likevel det vil være uheldig for næringen å innføre en ny, lønnsomhetsuavhengig avgift per kilo produsert fisk. Regjeringen mener at vi i stedet bør utrede og eventuelt foreslå en grunnrenteskatt på havbruk med innføring i 2020.»

Komiteens medlemmer fra Høyre viser til at regjeringen Solberg la frem en produksjonsavgift på havbruk i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett 2020. Avgiften ble deretter vedtatt i statsbudsjettet for 2021. Finanskomiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Sosialistisk Venstreparti, Miljøpartiet De Grønne og Rødt, sluttet seg til regjeringens forslag om en produksjonsavgift som havbruksskatt, jf. Innst. 3 S (2020–2021). Det ble da etablert et forutsigbart skattesystem for næringen med bred politisk enighet.

Disse medlemmer viser til at produksjonsavgiften ble innført etter at Stortinget hadde tatt initiativ til en utredning av ulike alternativer for havbruksbeskatning, jf. vedtak nr. 826 (2017–2018) 4. juni 2018 og Innst. 338 S (2017–2018). Disse medlemmer merker seg at komiteens medlemmer fra Senterpartiet var avvisende til grunnrenteskatt som modell i 2018, og i stedet fremmet forslag om produksjonsavgift:

«Disse medlemmer mener oppdrettsnæringen er uegnet for grunnrentebeskatning. Ny teknologi og nye produksjonsmetoder vil også gjøre at næringen er mindre stedbunden. Disse medlemmer frykter at en kraftig økning i beskatningen slik regjeringen legger opp til, vil skape usikkerhet for produksjon i Norge og norske arbeidsplasser.

Disse medlemmer fremmer følgende forslag: 'Stortinget ber regjeringen i statsbudsjettet 2019 legge frem forslag til en avgift per produsert kilo laks og regnbueørret, som i sin helhet skal tilfalle vertskommunene.'»

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til sine merknader og forslag i denne innstillingens punkt 2.1.

2.3 Prosess

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Høyre og Fremskrittspartiet, viser til at spørsmålet om økt skattlegging av havbruksnæringen har vært gjenstand for politisk debatt over flere år. Arbeidet med å utrede en grunnrenteskatt på havbruk ble varslet av regjeringen Solberg 27. april 2018.

En NOU om skattlegging av havbruksnæringen, NOU 2019:18, ble avgitt 4. november 2019.

Flertallet viser til at regjeringen den 28. september 2022 varslet og sendte på høring et forslag om grunnrenteskatt på oppdrett av laks, ørret og regnbueørret. Høringsfristen var satt til 4. januar 2023. Det kom om lag 420 høringsinnspill.

Flertallet viser videre til at regjeringen fremmet proposisjonen «Grunnrenteskatt på havbruk» 28. mars 2023.

Flertallet registrerer at det er gjort endringer i saken etter høringen. De mest vesentlige endringene er:

- Den effektive skattesatsen er redusert fra 40 pst. til 35 pst.
- Bunnfradraget er endret fra 54–67 mill. kr. til 70 mill. kroner.
- Prisfastsettingen er endret fra normpris basert på Nasdaq til egenfastsetting i 2023, og det foreslås opprettet et prisråd. Langsiktige kontrakter skal kunne legges til grunn etter nærmere vilkår.
- Det var ikke foreslått fradrag for kostnader til historiske tillatelser. Etter høringen ble det foreslått et sjablongfradrag for tillatelser kjøpt på auksjon i 2018/2020 og tildelt til fastpris i 2020. Fradraget settes til 40 pst. av faktisk innbetalt vederlag til staten fordelt over 5 år.
- Summen av produksjonsavgift og naturressursskatt var i høringen satt til 112 øre per kilo fisk. Etter høringen er summen redusert til 90 øre gjennom bortfall av naturressursskatt og økning av produksjonsavgiften til 90 øre.

Flertallet viser til at finanskomiteen avholdt åpen høring i saken den 17. april 2023.

Komiteens medlemmer fra Høyre understreker at arbeidet med havbruksbeskatningen i 2018 munnet ut i en bred enighet om produksjonsavgift i 2020. Forslaget i proposisjonen er et initiativ fra regjeringen Støre, lagt frem av finansminister Trygve Slagsvold Vedum.

Disse medlemmer vil påpeke at prosessen har vært uryddig, og viser til sine merknader om dette innledningsvis. Disse medlemmer mener regjeringens prosess kan fremstå som drevet av hastverk og et ønske om å skaffe skatteinntekter til neste års budsjett snarere enn å utforme et helhetlig og best mulig skattesystem.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til sine merknader og forslag i denne innstillingens punkt 2.1.

2.4 Om næringen

Komiteen viser til at oppdrettsnæringen, som for rundt 50 år siden startet i det små og som attåt næring til jordbruket, nå er blitt en vekstmotor langs kysten og vår nest største eksportnæring. Produksjonen var i 2021 på

om lag 1,6 mill. tonn med en verdi på opp mot 90 mrd. kroner.

Komiteen peker på at veksten i næringen reguleres gjennom det såkalte «trafikklyssystemet» der mengden lus på villaksen er det som avgjør om det enkelte produksjonsområdet får stillstand, vekst eller reduksjon i produksjonskapasiteten.

Komiteen viser videre til at det har vært en betydelig strukturering i næringen med stadig færre og større aktører. De fem største selskapene har om lag 60 pst. av produksjonskapasiteten. Det er om lag 100 selskaper som har tillatelse til å drive med oppdrett av laks, ørret og regnbueørret.

2.5 Valg av modell

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Rødt og Miljøpartiet De Grønne, viser til at regjeringen har foreslått at det innføres en grunnrenteskatt. En riktig utformet grunnrenteskatt vil virke nøytralt på investeringene og kjenne tegnes ved at staten tar en like stor del av alle inntekter som den dekker av alle kostnader. Skatten er utformet som en kontantstrømskatt med umiddelbare fradrag for alle kostnader. Det er verdiskapingen som skjer i sjø, som blir pålagt grunnrenteskatt. Overskudd skapt før og etter sjøfasen skattlegges med ordinær selskapsskatt og fradrag for kostnader og avskrivninger på investeringer.

Flertallet støtter at skatten må utformes som en skatt på overskudd. En høy bruttoavgift, som bedriftene må betale uavhengig av overskudd, vil ha potensielt stort skadepotensial både for enkeltbedrifter og næringen og ramme investeringene.

Flertallet viser til at det i proposisjonen er vurdert andre modeller, blant annet en modell etter den man har på Færøyene. Flertallet viser til at den færøyske modellen ikke baserer seg på overskudd, men på laksepris. Avgiftssatsen avhenger av hvor mye høyere markedsprisen (notert på Fish Pool) er i forhold til en normert produksjonskostnad. Det pågår på Færøyene en prosess med å øke avgiften på lakseoppdrett.

Flertallet mener det er viktig at en grunnrenteskatt skal være overskuddsbasert. Det er også spilt inn et forslag om økt selskapsskatt som alternativ til grunnrenteskatt. Flertallet mener det vil være uheldig å øke skatten på smoltproduksjon, slaktning og bearbeiding sammenlignet med skattesatsen som gjelder for andre næringer.

Flertallet viser videre til begrunnelsen for grunnrenteskatt gitt i tidligere fiskeriminister Per Sandbergs brev til Stortinget i forbindelse med behandlingen av Dokument 8:192 S (2017–2018), jf. Innst. 338 S (2017–2018):

«En avgift per kilo produsert fisk vil ikke avhenge av lønnsomheten i virksomheten. En avgift vil derfor ikke virke nøytralt på drifts- og investeringsbeslutninger i oppdrettssektoren. Ressurser som er lønnsomme å utnytte for samfunnet, kan da bli ulønnsomme for private aktører. De negative virkningene av en produktionsavgift vil være særlig store når lønnsomheten er marginal eller negativ siden avgiften skal betales selv om det er underskudd.

I Prop. 1 LS (2017–2018) Skatter, avgifter og toll 2018 ble det pekt på at dersom en ønsker å trekke inn deler av meravkastningen i oppdrettsnæringen, vil et bedre alternativ være en form for ressursrenteskatt, eksempelvis slik en har på kraftanlegg. Grunnrente er et særlig godt skattegrunnlag. I motsetning til de fleste andre skatter og avgifter vil en nøytral grunnrenteskatt ikke ha skadelige virkninger på økonomien. Prosjekter som er lønnsomme før grunnrenteskatt, vil også være lønnsomme etter grunnrenteskatt.

Havbrukskonsesjoner utstedes av staten og gir beskyttet rett til næringsutøvelse. Det er derfor rimelig at en andel av grunnrenten tilfaller fellesskapet. Regjeringen vil derfor utrede og eventuelt foreslå en grunnrenteskatt på havbruk som vil omfatte laks, ørret og regnbueørret med innføring i 2020.»

Flertallet slutter seg til disse vurderingene.

Komiteens medlemmer fra Høyre viser til høringsinnspillene i saken, hvor det er betydelige innvendinger til innretningen i regjeringens forslag. Havbruksnæringens organisasjoner understreker at de er åpne for å betale mer skatt, og har skissert flere alternative måter dette kan gjøres på.

Disse medlemmer er enige at overskuddsbaserte modeller kan ha bedre egenskaper enn bruttoskatter dersom de utformes riktig. Regjeringens forslag vil derimot ikke virke nøytralt, blant annet på grunn av bunnfradraget. Det tas heller ikke særlig hensyn til at dette er en moden næring der innføring av grunnrenteskatt blir en inndragning av verdier i en begrenset del av verdikjeden basert på allerede gjennomførte investeringer. Det ville blant annet vært naturlig å etablere overgangsordninger for fisk som sto i merdene ved innføringstidspunktet («inngående biomasse»).

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til sine merknader og forslag i denne innstillingens punkt 2.1.

2.6 Skattesats

Komiteen viser til at Stortingets skattevedtak behandles i Innst. 373 S (2022–2023).

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Sosialistisk Venstreparti og Rødt, viser til at regjeringen sendte på høring et forslag om en effektiv skattesats på 40 pst. I høringen ble det av flere pekt på at det samlede skattetrykket for næringen ville bli for høyt.

Et annet flertall, alle unntatt medlemmene fra Høyre og Fremskrittspartiet, viser til at regjeringen i sitt forslag til Stortinget har forslått en effektiv skattesats på 35 pst.

Dette flertallet understreker at så lenge en skatt er overskuddsbasert, er det ikke mulig å knytte den til et bestemt proveny. I år der næringen tjener mye penger, vil skatten bli høy og motsatt i år med dårligere inntjening.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet støtter en effektiv skattesats på 35 pst.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Venstre og Kristelig Folkeparti registrerer at den foreslåtte skattesatsen på 35 pst. trolig gir et svært høyt proveny. Regjeringen har ikke villet gi et oppdatert anslag på hvor store inntekter deres forslag vil gi for inntektsåret 2023. I svar på spørsmål 25 fra Høyres fraksjon er det antydnet at inntektene kan bli inntil 12–17 mrd. kroner for 2023 og 10–15 mrd. kroner for 2024. Dette er langt høyere enn det provenyet som ble lagt til grunn i statsbudsjettet for 2023 og i proposisjonen. Disse medlemmer er bekymret for at skattenivået kan få negativ betydning for næringens investeringsevne i andre deler av verdikjeden og for videre utvikling av en viktig næring for Norge. Disse medlemmer registrerer at næringen selv uttaler at de kan bidra noe mer, men at det må baseres på et mer moderat skatteopplegg enn det regjeringens forslag innebærer.

Komiteens medlemmer fra Høyre viser til at de opplysningene regjeringen gir Stortinget, skal være sanne og tilstrekkelige. Etter disse medlemmers syn er det ikke tilstrekkelig dekkende kun å opplyse om at skatten ligger an til å gi et høyere proveny hvis det er tale om så betydelige forskjeller som mellom anslaget i proposisjonen og svaret på spørsmål 25. Disse medlemmer viser til at betydelige endringer i provenyanslaget vil kunne ha betydning for Stortingets behandling av proposisjonen.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til sine merknader og forslag i denne innstillingens punkt 2.1.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti og Rødt viser til at begrunnelsen for den opprinnelig foreslåtte satsen på 40 pst. var at denne harmonerte med satsen i vannkraftbeskatningen. Siden Havbrukskatteutvalget foreslo dette, har grunnrenteskatten på vannkraft økt med 8 prosentpoeng. Grunnrenteskatten på petroleum er enda høyere. Disse medlemmer foreslår derfor en effektiv skattesats på 48 pst., slik at grunnrenteskatten på havbruk harmonere

rer bedre med nivået på grunnrentebeskatningen i andre næringer, jf. forslag i Innst. 373 S (2022–2023).

2.7 Virkeområde

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Rødt og Miljøpartiet De Grønne, viser til at det i proposisjonen legges opp til at det er aktivitet i sjøfasen som omfattes av grunnrentebeskatning. Videre foreslår regjeringen at det er aktivitet knyttet til akvakulturtillatelser for laks, ørret og regnbueørret som danner grunnlaget for grunnrenteskatten på havbruk. Forsknings-, visnings- og undervisningstillatelser, samt stamfisketillatelser og tillatelser til fiskepark og slaktermerd, omfattes ikke av grunnrenteskatt.

Flertallet viser videre til at utviklingstillatelser er en midlertidig ordning der tillatelsene er tildelt vederlagsfritt. I proposisjonen foreslås det at disse ikke omfattes av grunnrenteskatt.

Flertallet viser til at flere høringsinstanser tok til orde for at det burde innføres grunnrenteskatt på havbruk til havs. Det er uklart om det vil bli grunnlag for grunnrente på oppdrett til havs, og havområdene er i mye mindre grad enn fjordene våre en knapp ressurs. Det samme gjelder oppdrett på land. I proposisjonen foreslås det at oppdrett til havs og oppdrett på land ikke faller inn under virkeområdet for grunnrenteskatten.

Flertallet viser til at aktivitet før og etter sjøfasen skattlegges etter ordinære skatteregler og uten grunnrenteskatt.

Flertallet støtter departementets vurderinger av virkeområde for skatten.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til sine merknader og forslag i denne innstillingens punkt 2.1.

2.8 Beregning av skattegrunnlag – inntekt

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Høyre og Fremskrittspartiet, viser til at brutto grunnrenteinntekt beregnes ved å multiplisere markedsverdien av fisken på merdkanten med solgt volum. I proposisjonen foreslås det at det for 2023 skal kunne legges til grunn faktiske priser, men at det på sikt skal det basere seg på markedspriser fastsatt av et uavhengig prisråd.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til sine merknader og forslag i denne innstillingens punkt 2.1.

2.9 Beregning av skattegrunnlag – fradrag

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Høyre og Fremskrittspartiet, viser til at det gis fradrag for kostnader i grunnrenteskatten.

Flertallet viser til at hovedprinsippene er de samme som for skatteretten generelt, med enkelte særregler. Flertallet viser til at nye investeringer i sjøfasen ikke skal avskrives, men komme direkte til fradrag.

Flertallet viser til at det også gis fradrag for kostnadene knyttet til fisk som settes ut i sjøen. Med riktig prising vil dette sikre at kostnadene ved produksjon av settefisk, inkludert avskrivninger på investeringer i denne fasen, hensyntas når grunnlaget for grunnrenteskatten beregnes.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til sine merknader og forslag i denne innstillingens punkt 2.1.

2.10 Bunnfradrag

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Høyre og Fremskrittspartiet, viser til at det foreslås et bunnfradrag på 70 mill. kroner. Det vil innebære at oppdretterne ikke betaler grunnrenteskatt for opptil 70 mill. kroner. Flertallet merker seg at grunnrenteinntekt som skjermes fra grunnrenteskatt, er høyere enn forslaget som var på høring. Formålet med bunnfradraget er å skjerme de mindre oppdretterne, men flertallet vil også understreke viktigheten av at alle aktørene er underlagt det samme bunnfradraget.

Flertallet har merket seg at bunnfradraget kan føre til skattetilpasninger for å kunne nyttiggjøre seg flere bunnfradrag. Flertallet viser til de tiltak som er foreslått i proposisjonen for å hindre slik skattetilpasning, men understreker at det må gjennomføres ytterligere innstramminger om ordningen blir misbrukt gjennom skattetilpasning.

Komiteens medlemmer fra Høyre viser til at bunnfradraget frarådes av Torvik-utvalget, det rådgivende utvalget for finanspolitiske analyser og de fagøkonomiske høringsinnspillene fra blant annet Statistisk sentralbyrå og professorene Petter Bjerksund og Guttorm Schjelderup ved Norges Handelshøyskole. Et bunnfradrag hører ikke hjemme i en nøytralt utformet skatt på overskudd, men gjør skatten vridende og kan føre til uheldig tilpasning og lavere verdiskaping i næringen. Det rådgivende utvalget for finanspolitiske analyser uttalte 6. februar 2023:

«Konkurranssevridningene som følge av bunnfradraget vil bidra til redusert effektivitet og lavere verdiskaping i næringen, enn om alle aktører hadde konkurrert på like vilkår. I tillegg er det mulig at endret sel-

skapsstruktur i retning flere og mindre aktører, vil ha negative konsekvenser for biosikkerhet, og da særlig spredning av lakselus, men også andre agens. Oppdrettsproduksjon i åpne merdanlegg innebærer at det er betydelige eksterne effekter av tiltak for å redusere spredning av lakselus og risiko for smitteutbrudd. Regional konsolidering bidrar til å internalisere disse eksterne effektene, mens fragmentert eierskap har motsatt effekt.

Lavere verdiskaping som følge av vridninger i selskapsstruktur taler for at det ikke gis noe bunnfradrag, eller sekundært at det reduseres betydelig. Om man ønsker at mer av grunnrenten skal forbli i næringen, vil det være mer effektivt å ha en noe lavere grunnrenteskattesats enn regjeringens forslag på 40 prosent. Uten bunnfradrag vil grunnrenteskattesatsen bli lik for alle typer aktører, slik at skatten ikke skaper vridninger i selskapsstrukturen.»

Disse medlemmer mener bunnfradraget kan motivere til skattemessige tilpasninger, som deretter kan føre til krevende juridiske grensdragninger og konflikter i rettsvesenet. Bunnfradraget kan være prosessdrivende fordi det ifølge regjeringen gjør det nødvendig med en ny og svært vid konserndefinisjon for å hindre omgåelse. Det kan også bli uklart hvordan verdien av et bunnfradrag senere skal fordeles hvis de antatte deltakerne i konsernet ikke er enige om hvilke verdier og eierandeler de da har i konsernet.

Disse medlemmer viser til at en lavere skattesats ville lagt til rette for at mer av overskuddet ble igjen i næringen. Det vises også til finansministerens svar på spørsmål 24 fra Høyres fraksjon, hvor det kommer frem at staten trolig kunne skjermet mindre aktører med en tilskuddsordning fremfor et bunnfradrag. Ordningen kunne for eksempel ha støttet forskning, utvikling og miljøtiltak i havbruksnæringen og ville trolig vært enklere å administrere og gitt større forutberegnelighet enn et bunnfradrag.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til sine merknader og forslag i denne innstillingens punkt 2.1.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti og Rødt viser til at bunnfradraget ifølge regjeringen har som formål å være et sjablongfradrag for historiske kjøp av tillatelser. Disse medlemmer viser til at det i proposisjonen foreslås nok et sjablongfradrag for tillatelsene kjøpt i 2018 og 2020, og at den faglige begrunnelsen for bunnfradraget dermed har falt bort. Disse medlemmer er videre uroet for at den foreslåtte konserndefinisjonen ikke vil sikre et tilstrekkelig bolverk mot uønsket, skattemotivert tilpasning av selskapsstrukturer.

På denne bakgrunn går disse medlemmer imot forslaget om et bunnfradrag i §§ 19-4 første ledd bokstav c og 19-8 og viser til eget forslag i Innst. 373 S (2022–2023).

2.11 Forholdet til Grunnloven og EMK

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet, viser til at innføring av grunnrenteskatt på havbruk med virkning fra 1. januar 2023 kan reise spørsmål om tilbakevirkning og forholdet til tilbakevirkningsforbudet i Grunnloven § 97. Bakgrunnen er at skatten innføres med virkning fra 1. januar 2023, som er før tidspunktet for lovbehandling og vedtakelse i Stortinget. I Prop. 78 LS (2022–2023) legger regjeringen til grunn at innføring av grunnrenteskatt på havbruk med virkning for inntektsåret 2023 ikke er i strid med Grunnloven § 97.

Et annet flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Rødt og Miljøpartiet De Grønne, viser til at skatten skal innføres med virkning fra skatteåret 2023. Dette flertallet viser til at regjeringen i proposisjonen har gjort vurderinger av tilbakevirkningsspørsmålet, og slutter seg til disse.

Dette flertallet viser til at departementet i Prop. 78 LS (2022–2023) har lagt til grunn at innføring av grunnrenteskatt innenfor samme inntektsår vil være lovlig, med mindre det foreligger en særlig eller klart urimelig eller urettferdig tilbakevirkning.

Dette flertallet mener at forslaget ikke vil gripe direkte inn i tidligere handlinger på en slik måte at det kan være snakk om såkalt egentlig tilbakevirkning, og situasjonen er vesentlig annerledes enn det tilfellet som var oppe i Rt. 2010 s. 143 (rederiskatt). Dette flertallets vurdering er at temaet for vurderingen er knyttet til uegentlig tilbakevirkning, og at det da er et spørsmål om tilbakevirkningen er særlig eller klart urimelig eller urettferdig.

Dette flertallet viser til at næringen og offentligheten ble kjent med at regjeringen ville fremme et slikt forslag, den 28. september 2022. Det har vært gjennomført en bred høring av forslaget, og proposisjonen ble fremmet for Stortinget 28. mars 2023. Skatten skal utskrives på bakgrunn av årets samlede kontantstrøm (nettoinntekt) og med et betydelig bunnfradrag. Innføring av en grunnrenteskatt i havbruksnæringen har vært utredet og diskutert offentlig i flere år, blant annet i utredningen fra Havbruksskatteutvalget i NOU 2019:18. Grunnrenteskatt på havbruk ble også drøftet av Torvikutvalget i NOU 2022:20. Dette flertallet mener at høringsforslaget og debatten om innføringstidspunktet innebærer at det var forutberegnelig for næringen at grunnrenteskatten ville bli innført fra 1. januar 2023.

Dette flertallet peker på at det i denne saken er nødvendig å gjøre en interesseavveining mellom behovet for at grunnrenteskatt på havbruk gjelder for hele 2023, og skattyternes interesse i å slippe tilbakevirkning. For de skattepliktige er forutsigbarhet viktig. Samtidig har havbruksnæringen hatt ekstraordinært

høye inntekter over flere år, der grunnrenten som er skapt på bruk av fellesskapets ressurser, har blitt værende i næringen istedenfor å komme hele det norske samfunnet til gode.

Dette flertallet fremholder at Stortinget har behov for frihet til å foreta endringer i inntekts- og formuesskatteregler med virkning for inneværende år, herunder å bestemme hvilke aktører som i tilfelle bør bære en økning i skattebyrden. Dette flertallet viser til at det er krevende tider å styre økonomien i. Dette flertallet mener det er bedre å hente inn en andel av grunnrenten fra havbruksnæringen gjennom grunnrenteskatt fra 1. januar 2023 enn å øke andre skatter og avgifter. Dette flertallet viser også til at det i statsbudsjettet for 2023 var nødvendig å gjøre store skatteendringer for å få på plass et statsbudsjett tilpasset den økonomiske situasjonen. Også her var det spørsmål om tilbakevirkning, jf. Innst. 3 S (2022–2023). En ytterligere utsettelse av innføringstidspunktet for grunnrenteskatt på havbruk vil ha uheldige samfunnsmessige konsekvenser.

Dette flertallet peker videre på at grunnrenteskatten skattlegger overskudd som også tidligere har vært beskattet som alminnelig selskapsskatt.

Selv om blant annet bunnfradraget kan lede til at et mindretall av aktørene vil betale grunnrenteskatt, er dette et utslag av et villet ønske om å skjerme mindre aktører, og dette flertallet mener derfor at et slikt progressivt element ikke kan anses som et vilkårlig utslag av reglene. Aktører som kommer i skatteposisjon, får også fradrag for betalt produksjonsavgift i fastsatt grunnrenteskatt. Det er videre lagt opp til et sjablongfradrag for kjøp av visse tillatelser.

Dette flertallet viser videre til at forslaget om normpriser som ble fremlagt i forslaget 28. september 2022, medførte reaksjoner fra næringen på grunn av usikkerheten det skapte i kontraktmarkedet. Regjeringen responderte på dette med å varsle at man for 2023 ville legge opp til at man skal kunne legge til grunn faktiske priser.

Alle disse lempende elementene i reglene, i tillegg til at skattesatsen er redusert til 35 pst., er etter dette flertallets syn forhold som bidrar til at reglene samlet sett ikke kan anses særlig eller klart urimelige eller urettferdige, selv om de settes i kraft fra 1. januar 2023.

Dette flertallet har videre merket seg at Justisdepartementets lovavdeling har vurdert tilbakevirkningsspørsmålet i en uttalelse 20. mars 2023, hvor det under punkt 5 på side 19 blant annet er uttalt:

«Med disse forbeholdene har vi kommet til at tilbakevirkningen som det klare utgangspunkt ikke vil være 'særlig eller klart urimelig eller urettferdig', og at det derfor vil være forenlig med Grunnloven § 97 å innføre den foreslåtte grunnrenteskatten for havbruk med virkning for hele 2023.»

På bakgrunn av det ovenstående, omtalen som er gitt av tilbakevirkningsspørsmålet i proposisjonen, og Justisdepartementets lovavdeling sin uttalelse, deler dette flertallet regjeringens oppfatning av at innføring av grunnrenteskatt på havbruk med virkning for inntektsåret 2023 ikke er i strid med tilbakevirkningsforbudet i Grunnloven § 97.

Komiteens medlemmer fra Høyre mener det er uheldig og kritikkverdig at regjeringspartiene og Sosialistisk Venstreparti har lagt opp til å innføre grunnrenteskatt for havbruk med virkning fra 1. januar 2023, før høringsprosessen var fullført, og før Stortinget hadde fått forslaget til behandling. Det har bidratt til stor usikkerhet og uforutsigbarhet, med de negative konsekvenser det har for investeringer og videre utvikling av havbruksnæringen. Disse medlemmer vil påpeke at innføringen av helt nye skatter med tilbakevirkende kraft bør unngås. Det har i høringen fremkommet juridiske betenknninger med en annen konklusjon enn den regjeringen legger til grunn.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til sine merknader og forslag i denne innstillingens punkt 2.1.

2.12 Kommunesektorens andel av grunnrenten

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet og Miljøpartiet De Grønne, viser til at det foreslås en produksjonsavgift på 90 øre som skal fordeles til kommuner og fylkeskommuner med oppdrett. Flertallet støtter regjeringens forslag om ikke å innføre en naturressursskatt.

Flertallet viser videre til at det legges opp til å gi vertskommunene 55 pst. av inntektene fra salg av nye konsesjoner.

Flertallet vil understreke at det av hensyn til legitimiteten i næringen er viktig at lokalsamfunnene tilgodesees i større grad enn hva som er gjort til nå. Flertallet støtter at inntektene til vertskommuner fordeles gjennom Havbruksfondet, og støtter også at fylkeskommunenes andel av Havbruksfondet økes fra 12,5 pst. til 20 pst.

Komiteens medlemmer fra Høyre viser til sine øvrige merknader, hvor det går frem at disse medlemmer primært ønsker en annen innretning og prosess for havbruksbeskatningen. Disse medlemmer slutter seg til at produksjonsavgiften økes noe, og at midlene fordeles til kommunesektoren.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til sine merknader og forslag i denne innstillingens punkt 2.1.

Disse medlemmer fremmer følgende forslag:

«Havbruksfondet fordeles med 80 pst. til kommunesektoren og 20 pst. til staten.»

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti støtter forslagene om kommunesektorens andel av grunnrenten, men vil etterlyse mer håndfaste garantier for hvordan ekstrabevilgningen til kommunesektoren i form av frie midler skal sikres på årlig basis.

Komiteens medlem fra Miljøpartiet De Grønne viser til egen merknad og forslag under punkt 2.1.

2.13 Verdsettelse av konsesjoner i formuesskatten

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Rødt, viser til at det blant de ikke-

børsnoterte selskapene er kommet kraftige reaksjoner på endringen i verdifastsettingen i formuesskatten som ble lagt frem for Stortinget av regjeringen Solberg i forslaget til statsbudsjett for 2022, og som Stortinget sluttet seg til.

Flertallet viser til at gjennom behandlingen av Prop. 30 L (2022–2023), jf. Innst. 111 (2022–2023), ble formuesgrunnlaget redusert gjennom at det ble lagt til grunn auksjonspriser oppnådd etter at grunnrenteforslaget ble kjent. Det innebar en reduksjon på om lag 30 pst. i verdifastsettingen.

Flertallet viser videre til at regjeringen foreslår en verdsettelsesrabatt i formuesskatten på konsesjoner på 50 pst.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Venstre og Kristelig Folkeparti viser til tabell 1 i finansministerens svar på spørsmål 21 fra Høyres fraksjon:

«Tabell 1. Effektiv formuesskattesats for oppdrettstillatelser eid gjennom ikkebørsnotert selskap. Prosent

	Effektiv skattesats for formue mellom 1,7 og 20 mill. kroner.	Effektiv skattesats for formue over 20 mill. kroner.
Prop. 1 LS (2021–2022) ¹⁾	0,425	0,425
Saldert Budsjett 2023	0,8	0,88
Prop. 78 LS (2022–2023)	0,4	0,44

1) Innslagspunktet for formuesskatt i Prop. 1 LS (2021–2022) var på 1,6 mill. kroner.»

Disse medlemmer påpeker at høyeste formuesskattesats på oppdrettstillatelser fortsatt vil være høyere med regjeringen Støres forslag enn under regjeringen Solberg. Under regjeringen Støre er dessuten utbytte-skatten økt fra 31,7 pst. til 37,8 pst. Den samlede skattebelastningen som oppstår når man må ta utbytte for å betale formuesskatten, er derfor nå betydelig høyere enn med skattereglene under regjeringen Solberg.

Disse medlemmer viser til at formuesskatten under regjeringen Støre er økt med over 10 mrd. kroner. Under regjeringen Solberg ble formuesskatten satt kraftig ned, og skattleggingen ble gjort lik for oppdrettstillatelser ervervet før og etter 1998. Av historiske årsaker hadde tillatelser ervervet før 1998 i praksis vært unntatt formuesskatt frem til 2022. Likebehandlingen ble videreført av regjeringen Støre. Disse medlemmer påpeker at formuesskatten har negative effekter, men så lenge det er formuesskatt, bør det være størst mulig grad av likebehandling av samme type formue.

Disse medlemmer viser til at det kan være krevende å fastsette riktig verdi av denne typen konsesjoner, og at verdien kan variere betydelig over tid. I lys av dette og regjeringens betydelige skjerping av eierbeskatningen støtter disse medlemmer at det gis en verdsettelsesrabatt på 50 pst.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti og Rødt går imot forslaget til reduksjon i formuesskatten i §§ 4-12, 4-17, 4-19 og 4-40.

2.14 Oppsummering

Komiteen viser til at Stortingets skattevedtak og vedtak om avgift på produksjon av fisk behandles i Innst. 373 S (2022–2023).

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet slutter seg til regjeringens fremmede forslag om endringer i skatteloven.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Fremskrittspartiet og Miljøpartiet De Grønne foreslår å sende saken tilbake til regjeringen.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti og Rødt slutter seg til regjeringens lovforslag, med unntak av endringer i §§ 4-12, 4-17, 4-19 og 4-40 (verdsettelsesrabatt i formuesskatten) samt nye §§ 19-4 første ledd bokstav c og 19-8 (bunnfradrag) og viser til eget forslag i Innst. 373 S (2022–2023).

3. Forslag fra mindretall

Forslag fra Høyre, Fremskrittspartiet og Miljøpartiet De Grønne:

Forslag 1

Prop. 78 LS (2022–2023) Grunnrenteskatt på havbruk sendes tilbake til regjeringen.

Forslag fra Høyre:

Forslag 2

Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med forslag til endringer i havbruksskatten som kan gi et mer moderat, konkurransedyktig og bærekraftig skattenivå, og som legger til rette for bærekraftig vekst, utvikling og innovasjon. Inntektsgradert produksjonsavgift og økt ordinær selskapsskatt må i denne sammenheng utredes nærmere og vurderes som alternativ til den modellen som regjeringen har lagt til grunn.

Forslag fra Fremskrittspartiet:

Forslag 3

Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med en vurdering av alternative modeller og anbefalinger til beskatningsregimet for havbruk. Det forutsettes at næringen involveres.

Forslag 4

Havbruksfondet fordeles med 80 pst. til kommunesektoren og 20 pst. til staten.

Forslag fra Miljøpartiet De Grønne:

Forslag 5

Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med et forslag til en skattereform for oppdrettsnæringen som ivaretar hensynet til å hente ut en større andel av næringens superprofitt samtidig som det innføres en miljøavgift for å løse næringens miljøproblem.

Forslag 6

Stortinget ber regjeringen fremme forslag om en miljøavgift til erstatning for nåværende avgift på produksjon av fisk. Miljøavgiften forutsettes å avta ved avtakende miljøutfordringer i et gitt anlegg.

Forslag 7

Stortinget ber regjeringen vurdere en endret innretning på allokering av inntektene fra grunnrenteskatten mellom stat og kommuner dersom en miljøavgift innføres samtidig med innføring av en grunnrenteskatt for havbruk.

4. Komiteens tilråding

Komiteens tilråding fremmes av medlemmene i komiteen fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Rødt, med følgende unntak:

Endringer i §§ 4-12, 4-17, 4-19 og 4-40 fremmes av medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre, Senterpartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti.

§ 19-4 første ledd bokstav c og § 19-8 fremmes av medlemmene fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet.

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til proposisjonen og rår Stortinget til å gjøre følgende

vedtak til lov

om endringer i skatteloven

I

I lov 26. mars 1999 nr. 14 om skatt av formue og inntekt gjøres følgende endringer:

§ 4-12 syvende ledd nytt annet punktum skal lyde:

Dette gjelder likevel ikke for akvakulturtillatelser, jf. § 4-17 tredje ledd.

§ 4-17 annet ledd skal lyde:

(2) Driftsmidler, unntatt eiendom som nevnt i skatteloven § 4-10 tredje og syvende ledd og akvakulturtillatelser, verdsettes til 70 prosent av skattemessig formuesverdi.

§ 4-17 nytt tredje ledd skal lyde:

(3) Akvakulturtillatelser verdsettes til 50 prosent av omsetningsverdien.

§ 4-19 første ledd bokstav c skal lyde:

c. § 4-17 annet og tredje ledd,

§ 4-19 nytt fjerde ledd skal lyde:

(4) Ved beregning av verdien av ikke-børsnotert aksje etter § 4-12, annet og tredje ledd og andel i selskap med deltakerfastsetting etter § 4-40, hvor selskapet eier akvakulturtillatelser som verdsettes etter § 4-17, tredje ledd, skal den delen av selskapets gjeld som svarer til forholdet mellom formuesverdien av akvakulturtillatelsen og formuesverdien av selskapets øvrige eiendeler, verdsettes med 50 prosent.

§ 4-40 tredje punktum skal lyde:

Dette gjelder likevel ikke for akvakulturtillatelser, jf. § 4-17 tredje ledd.

Nåværende tredje punktum blir nytt fjerde punktum.

§ 9-3 syvende ledd skal lyde:

(7) Gevinst ved samlet realisasjon av særskilte driftsmidler i kraftanlegg som nevnt i § 18-6 første ledd

og fallrettigheter eller andel i slike, er unntatt fra skatteplikt dersom overtaker viderefører de skattemessige verdiene og ervervstidspunktene for eiendeler, rettigheter og forpliktelser som overføres. *Det samme gjelder ved samlet realisasjon av driftsmidler som nevnt i § 19-6 første ledd bokstav c og akvakulturtillatelse som nevnt i § 19-1 for grunnrenteskattepliktig havbruksvirksomhet.*

Nytt kapittel 19 skal lyde:

Kapittel 19. Særregler ved skattlegging av havbruksvirksomhet

§ 19-1 *Anvendelsesområde*

Bestemmelsene i dette kapitlet gjelder for skattlegging av grunnrenteinntekt fra virksomhet basert på tillatelse som nevnt i akvakulturloven §§ 6 og 7, jf. § 4, jf. laksetildelingsforskriften kapittel 3.

§ 19-2 *Skattesubjekt*

Innehaver av akvakulturtilatelser som nevnt i § 19-1 skal svare grunnrenteskatt til staten etter reglene i dette kapitlet. Dette gjelder selv om innehaveren har leid ut tillatelsen etter akvakulturloven § 19 tredje ledd.

§ 19-3 *Definisjoner*

I dette kapitlet gjelder følgende definisjoner:

- a. Et morselskap utgjør sammen med ett eller flere datterselskap et konsern.
- b. Et foretak er et morselskap hvis det på grunn av avtale eller som eier av aksjer eller andeler har bestemmende innflytelse over et annet foretak. Det andre foretaket anses som datterselskap. Dersom ett konsernselskap eller flere konsernselskaper sammen har bestemmende innflytelse over et annet foretak, anses også dette foretaket som et datterselskap.
- c. Dersom en personlig eier, alene eller sammen med nærstående, har bestemmende innflytelse over to eller flere foretak eller morselskap, skal disse foretakene og deres datterselskap også anses som et konsern.
- d. En personlig eier eller et foretak skal alltid anses å ha bestemmende innflytelse hvis personen eller foretaket eier så mange aksjer eller andeler i et foretak at de representerer flertallet av stemmene i det andre foretaket, eller hvis personen eller foretaket har rett til å velge eller avsette et flertall av medlemmene i det andre foretakets styre. Ved beregningen av stemmerettigheter og rettigheter til å velge eller avsette styremedlemmer skal rettigheter som morselskapet og morselskapets datterselskap har, regnes med. Det samme gjelder rettigheter som innehas av noen som handler i eget navn, men for morselskapets eller et datterselskaps regning.
- e. Som noens nærstående menes:

1. ektefelle og en person som vedkommende bor sammen med i ekteskapsliknende forhold;
2. slektninger i rett oppstigende eller nedstigende linje og søsken;
3. slektninger i rett oppstigende eller nedstigende linje og søsken til en person som nevnt i nr. 1 og nr. 2;
4. ektefelle til, og en person som bor sammen i ekteskapsliknende forhold med, noen som er nevnt i nr. 2 og 3;
5. foretak der vedkommende selv eller noen som er nevnt i nr. 1 til 4, har slik bestemmende innflytelse som nevnt i bokstav d.

§ 19-4 *Fastsettelse av grunnrenteskatt*

(1) Skattepliktig grunnrenteinntekt beregnes på følgende måte:

- a. Til fradrag i samlet årlig brutto inntekt fastsatt etter § 19-5 kommer kostnader etter § 19-6 og fremført negativ grunnrenteinntekt fra tidligere år, jf. § 19-7 annet ledd. Negativ grunnrenteinntekt i et tidligere år skal fradras i sin helhet før det gis fradrag for negativ grunnrenteinntekt i et senere år.
- b. I beregningsgrunnlaget etter bokstav a kan negativ og positiv grunnrenteinntekt samordnes som beskrevet i § 19-7 første ledd.
- c. I beregningsgrunnlaget etter bokstav a og b kan det trekkes fra et bunnfradrag som beskrevet i § 19-8.

(2) Grunnrenteskatt på skattepliktig grunnrenteinntekt fastsettes etter første ledd og en sats som for det enkelte år vedtas av Stortinget.

(3) I fastsatt grunnrenteskatt etter annet ledd kan produksjonavgiften trekkes fra som beskrevet i § 19-9.

§ 19-5 *Brutto inntekt og skatteavregningspriser*

(1) I samlet årlig brutto inntekt inngår følgende:

- a. Årlige brutto inntekter av salg av laks, ørret og regnbueørret. Brutto inntekt i forrige punktum settes til markedsverdien ved merdkanten av solgt laks, ørret og regnbueørret multiplisert med slaktevolum.
- b. Inntekt fra salg av levende fisk i sjøfasen.
- c. Gevinst ved realisasjon og uttak av driftsmiddel som benyttes i den grunnrenteskattepliktige virksomheten. For driftsmidler som nevnt i § 19-6 bokstav c inntektsføres gevinsten i realisasjonsåret. For øvrige driftsmidler tidfestes gevinsten etter reglene i kapittel 14, og gevinsten fordeles i henhold til vurderingen i annet ledd, i det foregående inntektsåret. Ved samlet realisasjon av havbruksvirksomhet gjelder § 9-3 syvende ledd.

(2) Inntekter vunnet også ved virksomhet som ikke er skattepliktig etter dette kapitlet, skal fordeles på en måte som er egnet til å gi samsvar mellom inntektsandel og nytte for hver virksomhet.

§ 19-6 *Fradragsberettigede kostnader*

(1) I brutto inntekt fastsatt etter § 19-5 kommer følgende kostnader til fradrag:

- a. Pådratte driftskostnader som regulært følger av havbruksproduksjonen, herunder kostnader til innkjøp eller produksjon av settefisk, fôr, røkting, forebygging og behandling av sykdommer o.l., arbeidskostnader og andre personalkostnader, kostnader til vedlikehold, forsikring og administrasjon.
- b. Vederlag for kjøp av levende fisk i sjøfasen.
- c. Inntektsårets kostnader knyttet til flytende oppdrettsanlegg i sjø, som ellers er aktiveringspliktige, kan fradras det året kostnadene pådras. Til slikt anlegg regnes fysiske installasjoner som merder, flytemodul, fôringsmaskin, fôringslager, oppholdsrom, sanitæranlegg og lignende, samt anker, lodd og lignende til forankring, og andre fysiske innretninger knyttet til anlegget som utelukkende er til bruk i den grunnrenteskattepliktiges virksomhet etter § 19-1. Dette gjelder likevel ikke slike driftsmidler som nevnt i dette ledd bokstav f.
- d. Årets avskrivning av driftsmidler som ikke inngår i bokstav c, til bruk i den grunnrenteskattepliktiges virksomhet etter § 19-1, kan fradras i grunnrenteinntekten etter skattelovens alminnelige regler når de helt eller delvis benyttes som innsatsfaktor i grunnrentevirksomheten.
- e. Årets avskrivning av skattemessig gjenstående verdi på driftsmiddel som nevnt i bokstav c anskaffet før 1. januar 2023, skal fradras etter reglene i kapittel 14. Det gis likevel ikke fradrag for avskrivning av tidsbegrenset akvakulturtillatelse.
- f. Årets avskrivning på driftsmiddel som er overdratt til skattyter etter § 19-2 fra selskap som nevnt i § 19-3. Årets avskrivning fastsettes med utgangspunkt i det overdragende selskapets skattemessige verdier på de overdratte driftsmidlene på overdragelsestidspunktet. Driftsmidlene avskrives etter bokstav e.
- g. Tap ved realisasjon og uttak av driftsmiddel som benyttes i den grunnrenteskattepliktige virksomheten. Tapet tidfestes etter reglene i kapittel 14.
- h. 40 prosent av betalt vederlag for kjøp av tillatelser og kapasitet på auksjonene i 2018 og 2020 og fastpristildelingen i 2020, fordelt over årene 2023–2027 med like beløp og nedjustert med skattesatsen på alminnelig inntekt. Fradraget tilkommer den som innehar tillatelse som nevnt i første punktum for det inntektsår fradraget kan kreves.
- i. Eiendomsskatt på flytende oppdrettsanlegg i sjø, jf. eiendomsskattelova § 4 tredje ledd, og øvrig eiendomsskatt på havbruksanlegg som helt eller delvis anvendes til matfiskoppdrett av laks, ørret og regnbueørret i sjøfasen.
- j. Forskningsavgift som fastsatt i medhold av lov 7. juli 2000 nr. 68.

(2) Kostnader som etter sin art faller inn under første ledd, og som også er til nytte i virksomhet som ikke er skattepliktig etter dette kapittelet, skal fordeles på en måte som er egnet til å gi samsvar mellom kostnadsandel og nytte for hver virksomhet.

(3) En beregnet selskapsskatt for den delen av virksomheten som er grunnrenteskattepliktig fradras i grunnrenteinntekten. Skattesatsen settes til satsen for alminnelig inntekt i inntektsåret. I beregningen inngår de samme inntektsstørrelsene og kostnadsstørrelsene som inngår i grunnrenteinntekten. Utgifter til driftsmidler som fradras etter første ledd bokstav c skal likevel avskrives etter skattelovens alminnelige regler i grunnlaget for beregnet selskapsskatt. Gevinst som nevnt i § 19-5 første ledd bokstav c annet punktum skal inntektsføres etter skattelovens alminnelige regler i grunnlaget for beregnet selskapsskatt. Beregnet negativ selskapsskatt fremføres til fradrag i beregnet selskapsskatt for senere inntektsår.

(4) Det gis ikke fradrag for følgende kostnader:

- a. Salgs- og markedsføringskostnader.
- b. Finanskostnader.
- c. Vederlag ved erverv av akvakulturtillatelser, unntatt for tillatelser som nevnt i første ledd bokstav h. Det gis heller ikke fradrag for vederlag ved konvertering av utviklingstillatelser.
- d. Kostnader i tilknytning til erverv av akvakulturtillatelser.
- e. Kostnader til leie av akvakulturtillatelser der det er gitt dispensasjon til leie etter akvakulturloven § 19 tredje ledd.
- f. Vederlag ved erverv av driftsmidler som er utviklet på grunnlag av skattyters utviklingstillatelse.
- g. Ytelser til kommuner, lokalsamfunn mv.

§ 19-7 *Samordning og fremføring av negativ grunnrenteinntekt*

(1) Dersom et aksjeselskap samt likestilt selskap og sammenslutning, jf. § 10-1 første ledd, har negativ grunnrenteinntekt etter beregningen i § 19-4 første ledd bokstav a, kan inntil hele den negative grunnrenteinntekten trekkes fra i positiv grunnrenteinntekt i et annet selskap som tilhører samme konsern etter samme bestemmelser som i § 10-4, ved utgangen av inntektsåret. Slik samordning kan likevel ikke medføre at selskapet med negativ grunnrenteinntekt får positiv grunnrenteinntekt som følge av samordningen.

(2) Dersom grunnrenteinntekten for et foretak blir negativ etter beregningen i § 19-4 første ledd bokstav a og b kan negativ grunnrenteinntekt fremføres til fradrag i senere års grunnrenteinntekt beregnet for det grunnrenteskattepliktige foretaket. Negativ grunnrenteinntekt fremføres med rente fastsatt av departementet i forskrift. Negativ grunnrenteinntekt kan ikke trekkes fra i den grunnrenteskattepliktiges øvrige inntekter.

§ 19-8 *Bunnfradrag*

Stortinget vedtar hvert år et bunnfradrag. Ved beregningen av grunnrenteinntekten nedjusteres bunnfradraget med skattesatsen på alminnelig inntekt. Bunnfradraget kan trekkes fra i positiv grunnrenteinntekt beregnet for inntektsåret. Bunnfradraget kan kun komme til fradrag én gang på konsernnivå, jf. § 19-3. Bunnfradrag i konsern fordeles forholdsmessig mellom selskapene med matfisktillatelse ut fra maksimalt tillatt biomasse som innehas av hvert selskap i konsernet. Ubenyttet bunnfradrag kan ikke fremføres til fradrag i fremtidig grunnrenteinntekt.

§ 19-9 *Produksjonsavgift*

Produksjonsavgift på produksjon av fisk fastsatt i medhold av særavgiftsloven kan kreves fratrukket i fastsatt grunnrenteskatt til staten. Ubenyttet produksjonsavgift til fratrukket aksjeselskap samt likestilt selskap og sammenslutning, jf. § 10-1 første ledd, kan trekkes fra i fastsatt grunnrenteskatt etter samme bestemmelser som i § 10-4, i et annet selskap som tilhører samme konsern, ved utgangen av inntektsåret. En grunnrenteskattepliktig kan ikke få negativt fastsatt grunnrenteskatt som følge av fratrukket produksjonsavgift. Produksjonsavgift som ikke kan trekkes fra i inntektsårets grunnrenteskatt, kan ikke kreves fratrukket i grunnrenteskatt i et fremtidig inntektsår. Produksjonsavgift kan ikke trekkes fra i alminnelig inntekt.

§ 19-10 *Behandling av underskudd eller tap i andre inntektskilder*

Underskudd eller tap i andre inntekter kan ikke trekkes fra i positiv grunnrenteinntekt beregnet etter dette kapitlet.

§ 19-11 *Realisasjon eller opphør av grunnrenteskattepliktig havbruksvirksomhet*

Beregningsgrunnlaget for grunnrenteinntekt ved realisasjon eller opphør av havbruksvirksomhet fastsettes på følgende måte:

- a. For overdrager skal det i realisasjonsåret beregnes grunnrenteinntekt svarende til vederlaget, fratrukket summen av skattemessig verdi av driftsmidler som benyttes i den grunnrenteskattepliktige virksomheten. Vederlag som kan henføres til akvakulturtillatelse, skal likevel ikke inngå ved fastsettingen av grunnrenteinntekten. Eventuell negativ grunnrenteinntekt til fremføring kommer til fradrag, jf. § 19-7 annet ledd.

- b. For havbruksvirksomhet som overdras til ny eier i løpet av inntektsåret, skal grunnrenteinntekt fastsettes forholdsmessig for overdrager og erverver etter den enkeltes forhold og eiertid.
- c. Dersom det ved opphør av grunnrenteskattepliktig virksomhet foreligger negativ grunnrenteinntekt, kan grunnrenteskattepliktig kreve skatteverdien utbetalt fra staten.

Nåværende kapittel 19 og 20 blir nytt kapittel 20 og kapittel 21 tilhørende paragrafer omnummeres tilsvarende.

II

I lov 26. mars 1999 nr. 14 om skatt av formue og inntekt gjøres følgende endringer:

§ 19-5 tredje og fjerde ledd skal lyde:

(3) Til bruk ved fastsettingen av brutto inntekt etter første ledd bokstav a kan et prisråd for havbruk, felles for flere eller for et enkelt salg, med bindende virkning fastsette en skatteavregningspris for laks, ørret og regnbueørret som produseres i henhold til akvakulturtillatelse som nevnt i § 19-1. Prisen skal svare til markedsverdien ved merdkanten av laks, ørret og regnbueørret. Departementet oppnevner medlemmer av prisrådet. Departementet kan bestemme at prisrådet ikke skal fastsette skatteavregningspriser for nærmere angitte salg og kan fastsette nærmere retningslinjer for metode som prisrådet skal følge ved fastsettingen av skatteavregningspris. Prisrådet kan ikke instrueres, verken generelt eller i enkeltsaker.

(4) Departementet kan gi forskrift til utfylling og gjennomføring av reglene i denne paragraf. Det kan gis forskrift om oppnevning og organisering av et prisråd for havbruk, prisrådets saksbehandling og vedtak. Videre kan det gis forskrift om at grunnrenteskattepliktig etter § 19-2 har opplysnings- og dokumentasjonsplikt overfor prisrådet om salgs- og avtalevilkår ved kjøp og salg av laks, ørret og regnbueørret, taushetsplikt og unntak fra taushetsplikt og deling av slike opplysninger mellom prisrådet og andre offentlige myndigheter uten hinder av taushetsplikt. Forskriften kan inneholde bestemmelser om klage- og søksmålsrett for grunnrenteskattepliktig som nevnt.

III

Endringene under I trer i kraft straks med virkning fra og med inntektsåret 2023.

Endringen under II trer i kraft fra den tid Kongen bestemmer.

Oslo, i finanskomiteen, den 23. mai 2023

Eigil Knutsen

leder

Geir Pollestad

ordfører

